

ECONOMIE

• *concepte* • *formule* • *probleme* • *rezolvări*

pentru:

- examen de bacalaureat • olimpiade
- admitere la facultate • licență
- examen de definitivat

Cuvânt-înainte	3
<i>Capitolul 1</i>	
Introducere în economie	5
Probleme	10
Răspunsuri. Rezolvări	13
<i>Capitolul 2</i>	
Economia de piață și proprietatea	16
<i>Capitolul 3</i>	
Utilitatea bunurilor economice și comportamentul consumatorului rațional . . .	21
Probleme	24
Răspunsuri. Rezolvări	27
<i>Capitolul 4</i>	
Factorii de producție	31
Probleme	36
Răspunsuri. Rezolvări	39
<i>Capitolul 5</i>	
Eficiența economică și productivitatea	41
Probleme	46
Răspunsuri. Rezolvări	49
<i>Capitolul 6</i>	
Costul producției (costul)	51
Probleme	55
Răspunsuri. Rezolvări	58
<i>Capitolul 7</i>	
Profitul	61
Probleme	65
Răspunsuri. Rezolvări	67
<i>Capitolul 8</i>	
Piața și echilibrul său	71
Probleme	80
Răspunsuri. Rezolvări	82
<i>Capitolul 9</i>	
Mecanismul concurențial	85

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

<i>Capitolul 10</i>	
Piața monetară. Dobânda	91
Probleme	97
Răspunsuri. Rezolvări	100
<i>Capitolul 11</i>	
Inflația	103
Probleme	106
Răspunsuri. Rezolvări	107
<i>Capitolul 12</i>	
Piața capitalurilor (financiară)	108
Probleme	114
Răspunsuri. Rezolvări	116
<i>Capitolul 13</i>	
Piața muncii. Salariul	119
Probleme	124
Răspunsuri. Rezolvări	127
<i>Capitolul 14</i>	
Somajul	129
Probleme	132
Răspunsuri. Rezolvări	134
<i>Capitolul 15</i>	
Venitul, consumul și investițiile	136
Probleme	142
Răspunsuri. Rezolvări	144
<i>Capitolul 16</i>	
Creștere, dezvoltare și progres economic	147
<i>Capitolul 17</i>	
Ciclicitatea economică	150
<i>Capitolul 18</i>	
Statul în economia de piață	155
<i>Capitolul 19</i>	
Piața mondială	158
Probleme	163
Răspunsuri. Rezolvări	166
Centralizatorul final, în ordine alfabetică, al formulelor utilizate în economie	169

Introducere în economie

I. NEVOILE (TREBUINȚELE) UMANE (N.U)

1. DEFINIȚIE

Nevoile umane reflectă ansamblul dorințelor, așteptărilor, cerințelor oamenilor, a căror satisfacere, prin consum de bunuri și servicii, determină existența și dezvoltarea lor și a societății în ansamblul său.

2. TRĂSĂTURILE PRINCIPALE ALE NEVOILOR UMANE

a. **dinamice și nelimitate numeric** (cresc și se diversifică în pas cu dezvoltarea individului și a societății);

b. **limitate în capacitate, ca volum** (satisfacerea lor presupune un consum limitat de bunuri economice);

c. **condiționate subiectiv, în principal** (satisfacerea lor depinde de nivelul dezvoltării individului);

d. **condiționate obiectiv** (satisfacerea lor depinde de nivelul dezvoltării societății);

e. **regenerabile** (se sting momentan prin consum de bunuri, dar reapar ulterior);

f. **complementare** (se influențează sau condiționează în satisfacere);

g. **concurente și substituibile** (cu veniturile limitate nu pot fi satisfăcute toate nevoile, deci se pot substitui între ele sau se extind unele în defavoarea altora);

h. **provin din interiorul și din exteriorul ființei umane;**

i. **se manifestă inițial ca un dezechilibru fiziologic sau psihologic, ca o stare neplăcută, dezagreabilă.**

3. CLASIFICAREA NEVOILOR UMANE

Criteria de clasificare	Tipuri de nevoi umane:
a. nivelul la care se manifestă:	<p>- nevoi individuale; personale (de hidratare; de odihnă; de a citi etc.);</p> <p>- nevoi de grup, la nivelul unor colectivități (de transport și iluminat urban etc.);</p> <p>- nevoi sociale; generale la nivelul întregii societăți (de securitate planetară; de un mediu nepoluat etc.).</p>

b. gradul de complexitate	- elementare; de bază; primare (de a respira; de a avea locuință etc.); - superioare; complexe; elevate (de informare; de activitate creatoare etc.).
c. dimensiunile principale ale ființei umane	- biologice; fiziologice (de hrană; de igienă; de mișcare etc.); - raționale; spiritual-psihologice (de înțelegere și cunoaștere, de iubire și apreciere; de viață spirituală superioară); - sociale (de comunicare; de a avea prieteni; de realizare profesională).
d. importanța și gradul lor de necesitate	- primare; vitale (de temperatură fiziologică a corpului; de îmbrăcăminte); - secundare; elevate; de vârf (de viață culturală și spirituală; de un anumit confort); - terțiare; de prisos (de a fi în pas cu moda; de a consuma alcool, tutun).

II. BUNURILE (UTILITĂȚILE). BUNURILE ECONOMICE (B.E).

1. DEFINIȚIE

Bunurile (utilitățile) reprezintă orice element al realității capabil să satisfacă nevoi umane.

2. CLASIFICAREA BUNURILOR ÎN RAPORT DE PROVENIENȚA ȘI ACCESUL OAMENILOR LA ELE ȘI CARACTERISTICILE LOR.

Tipuri de bunuri (utilități)	Caracteristici
a. bunuri libere (<i>aerul, căldura și lumina solară</i> etc.)	- sunt daruri ale naturii; - sunt virtual (relativ) nelimitate numeric; - accesul la ele este gratuit; - consumul lor este condiționat în raport de loc și timp.
b. bunuri economice	- provin din activitatea economică (necesită efort, consum de resurse pentru producerea lor); - sunt limitate (provin din resurse economice limitate); - sunt insuficiente (limitate) în raport cu nevoile; - accesul la ele poate fi <i>direct</i> , prin autoconsum → sunt <u>gratuite</u> și <i>indirect</i> , marea majoritate astăzi, prin intermediul pieței → sunt <i>mărfuri</i> .

3. CLASIFICAREA BUNURILOR ECONOMICE

Criteria de clasificare	Tipuri de bunuri economice
a. forma sub care se prezintă	- bunuri materiale , tangibile; palpabile; - bunuri nemateriale, servicii, informații ; netangibile, nepalpabile.
b. destinația principală	- bunuri pentru producție ; prodfactori; bunuri intermediare (făina, drojdia etc. pentru producerea pâinii); - bunuri pentru consum ; satisfactori; bunuri finale (ochelarii, pixul etc.).
c. modul în care circulă între agenții economici	- bunuri marfare (supuse vânzării - cumpărării); - bunuri nemarfare (provin din producție proprie sau de la stat).
d. relațiile dintre bunuri în procesul utilizării lor	- bunuri substituibile , satisfac alternativ aceeași nevoie (cafeaua și nessler); - bunuri complementare sau „ bunuri-pereche ”, satisfac împreună aceeași nevoie (calculatorul și curentul electric); - bunuri independente (umbrela și pasta de dinți).

III. RESURSELE ECONOMICE (R.E).

1. DEFINIȚIE:

Resursele economice reprezintă elementele umane, naturale și create de oameni ce pot fi utilizate sau sunt efectiv utilizate (devenind astfel factori de producție) pentru realizarea bunurilor și serviciilor necesare satisfacerii nevoilor umane.

2. CARACTERISTICILE PRINCIPALE ALE RESURSELOR ECONOMICE

- resursa umană** este cea mai importantă resursă economică;
- resursele naturale** reprezintă sursa primară de satisfacere a nevoilor umane;
- sunt input-uri (intrări) ale activității economice;**
- sunt dinamice numeric, dar cresc mai încet decât nevoile umane** ⇒ tensiunea: nevoi umane – resurse economice ⇒ necesitatea utilizării eficiente a resurselor economice = problema fundamentală a economiei, definită prin răspunsurile la întrebările ce, cât, cum și pentru cine să se producă?
- sunt limitate (insuficiente) în raport cu: nevoile umane, cu potențialul planetei pământ, cu dezvoltarea științei și tehnicii.**

ECONOMIA DE PIAȚĂ ȘI PROPRIETATEA

I. FORMELE PRINCIPALE ALE ACTIVITĂȚII ECONOMICE (ALE ECONOMIEI)

A. ACTIVITATEA ECONOMICĂ (A.E)

1. DEFINIȚIE

Activitatea economică (în general) reflectă ansamblul acțiunilor întreprinse de agenții economici pentru a obține bunuri materiale și servicii cu *resurse economice limitate* în scopul satisfacerii *nevoilor umane nelimitate numeric*.

→ **Activitatea economică trebuie subordonată principiului raționalității și eficienței economice.**

2. FAZE PRINCIPALE ale A.E: **producția, repartiția, schimbul și consumul.**

3. NIVELE ORGANIZATORICE STRUCTURALE ale economiei dintr-o țară: **microeconomia** (nivel de firmă, de producător sau consumator), **mezoeconomia** (nivel de ramură, subramură, unități teritorial-administrative) și **macroeconomia** (nivelul economiei naționale).

4. FORME PRINCIPALE ALE ECONOMIEI, în funcție de accesul oamenilor (direct și indirect) la B.E

a) **Economia naturală** este acel mod de organizare a economiei care are la bază accesul direct la B.E. sau autoconsumul (fiecare își produce bunurile de care are nevoie).

b) **Economia de schimb (marfară)** este o formă evoluată de organizare a activității economice în care accesul la B.E este, în principal, indirect, prin intermediul schimbului, ele fiind mărfuri.

- Condițiile (premisele) trecerii de la economia naturală la economia de schimb sunt:
 - diviziunea muncii → specializarea producătorilor;
 - autonomia, independența producătorilor → libertatea lor decizională privind B.E. produse.

• **Formele principale ale economiei de schimb**, în raport cu *decidentul alocării R.E* și *forma de proprietate dominantă*, sunt:

I. **Economia de comandă (planificat–centralizată)**: *instituțiile statului* decid modul de alocare a R.E și domină *proprietatea publică* în economie;

II. **Economia de piață, concurențială, a liberei inițiative etc.**: *piața și firmele private* decid modul de alocare a R.E., *proprietatea privată* fiind dominantă în economie.

B. ECONOMIA DE PIAȚĂ.

1. DEFINIȚIE

Economia de piață reprezintă acel tip de economie în care alocarea resurselor se face, în principal, prin mecanismele pieței (preț, concurență).

2. TRĂSĂTURILE PRINCIPALE ALE ECONOMIEI DE PIAȚĂ

a. **dominația proprietății private** în condițiile pluralismului formelor de proprietate;

b. **formarea liberă a prețurilor la piață**;

c. **libertatea de decizie și de acțiune a agenților economici**, în limite legale;

d. **relații economice de piață concurențiale**;

e. **pluralismul centrelor de decizie economică**;

f. **finanțarea economiei printr-un sistem bancar-financiar complex, modern**;

g. **intervenția limitată a statului democratic în economie**;

h. **scopul principal al participării la activitatea economică este maximizarea profitului** (producătorii/vânzătorii) și **a satisfacției** (cumpărătorii/consumatorii).

II. AGENȚII ECONOMICI (unitățile economice sau instituționale)

– **subiecții activității economice.**

1. DEFINIȚIE

Agenții economici (individuali sau în grup) sunt persoane fizice și/sau juridice care îndeplinesc funcții bine determinate în activitatea economică și dispun de o anumită autonomie decizională.

Atenție!: Totalitatea unităților economice sau instituționale care au un comportament analog (aceeași funcție economică principală și resurse principale) formează un **sector instituțional**.

2. TIPURI DE SECTOARE INSTITUȚIONALE

- a. **societăți comerciale nefinanciare/firme/întreprinderi** (*produc B.E nefinanciare destinate pieței*);
- b. **instituții financiare și de credit** (*prestează servicii financiare comerciale celorlalți agenți economici*): banca centrală, băncile comerciale, bursele;
- c. **administrații publice** (*prestează servicii nemarfare colectivităților și efectuează operații de redistribuire a veniturilor și a bogăției*: statul, ministerele, primăriile, armata, poliția, prefecturile, jandarmeria, instituțiile publice de sănătate, de cultură, de învățământ etc.);
- d. **administrații private** (*de regulă, prestează servicii nemarfare pentru anumite categorii de populație*: organizații religioase, partidele politice, asociații sportive și culturale, sindicatele, Crucea Roșie, fundații etc.);
- e. **societăți de asigurare** (*realizează activități de asigurare, riscurile individuale sunt transformate în riscuri colective*);
- f. **menaje; familii; gospodării** (*în principal, consumă bunuri și servicii, iar întreprinzătorii particulari oferă B.E comerciale nefinanciare*). **Menajele sunt individuale** (un celibatar, o familie, un salariat, un șomer, un pensionar, un liber profesionist etc.) și **colective** (cantine, mănăstiri, internate, etc.);
- g. **exteriorul; restul lumii; străinătatea** (*include unitățile nerezidente în măsura în care efectuează operații cu cele rezidente*): turiștii străini, imigranții, reședințele ambasadelor, sediile firmelor/băncilor străine pe teritoriul unei țări, firmele care realizează operații de export-import etc. → I se spune **agent economic „fictiv”** pentru că nu are o funcție și nici resurse principale specifice.

Notă: Între agenții economici dintr-o țară au loc **fluxuri economice (reale și monetare)**, iar totalitatea acestora în strânsa lor interdependență formează **circuitul economic**.

III. PROPRIETATEA ȘI LIBERA INIȚIATIVĂ

A. PROPRIETATEA

1. DEFINIȚIE

Proprietatea (din punct de vedere economic) reflectă un contract social, o relație între oameni (unități economice) cu privire la bunuri materiale, spirituale sau de altă natură existente în societate sau produse prin activitatea umană/economică.

2. OBIECTUL PROPRIETĂȚII: **bunurile materiale și serviciile (B.E).**

3. SUBIECTII PROPRIETĂȚII: agenții economici (indivizii, familia, sociogrupurile, organizațiile naționale și internaționale etc.),

Respect pentru oameni și cărți

4. ATRIBUTELE (DREPTURILE) PROPRIETĂȚII

a. **dreptul de dispoziție** (*proprietarul are puterea de a decide soarta bunului său conform propriilor sale interese: să-l vândă, să-l închirieze, să-l arendeze etc.*);

b. **dreptul de posesiune, de a deține un bun** (*proprietarul are dreptul de a stăpâni în fapt, direct, nemijlocit obiectul proprietății, de ex.: o persoană poartă un inel de aur. Proprietarul poate să cedeze temporar unei alte persoane/instituții deținerea bunului, dar în interesul proprietarului, de ex.: inelul este depus în seiful unei bănci, proprietarul cedând dreptul de posesiune, dar nu și pe cel de dispoziție*);

c. **dreptul de utilizare** (*posibilitatea de a folosi obiectul proprietății conform interesului proprietarului de către el însuși sau de către o altă persoană delegată de el, dar în folosul său*);

d. **dreptul de uzufruct** (*dreptul de a beneficia de roadele/veniturile aduse de obiectul proprietății*).

Concluzii:

1. Proprietarul care își utilizează singur proprietatea beneficiază de toate atributele proprietății;

2. Proprietarul care nu își utilizează singur proprietatea poate renunța, temporar, la dreptul de posesiune, de folosire și la o parte din uzufruct (de ex: închirierea unei case; angajarea de salariați etc.).

3. Atributele proprietății pot fi înstrăinate total prin **donatie, vânzare, moștenire și parțial prin închiriere, arendare, concesiune**.

5. FORMELE DE PROPRIETATE ÎN FUNCȚIE DE SUBIECTUL PROPRIETĂȚII

a. proprietate privată:

- individuală (personală);

- asociativă (societățile pe acțiuni, cooperativele de producție, de consum, de credit);

b. proprietate publică; de stat;

c. **proprietate mixtă** (la nivel național și internațional).

Concluzii:

1. În economia de piață, formele de proprietate care coexistă sunt interdependente, în continuă transformare și într-o permanentă competiție pentru supremație, câștigând cea mai eficientă/rentabilă în utilizarea obiectului proprietății.

2. Pluralismul formelor de proprietate generează competiția dintre ele, dar și libera inițiativă a agenților economici.